

Ligetvári Krisztina:

A HATÉKONY VÍZGAZDÁLKODÁS KIALAKÍTÁSÁNAK GÁTJAI MAGYARORSZÁGON

Rezümé:

Az a legnagyobb gátja ma Magyarországon egy országos szintű hatékony vízgazdálkodási politikának, hogy nincs egy egységes, szakmailag minden szempontból megalapozott, és minden érdekelt fél által elfogadott vízgazdálkodási stratégia. A probléma már ott kezdődik, hogy az intézményrendszeren, kormányzaton belül kompetenciaviták vannak a vízügy területén. A Belügyminisztérium, a Vidékfejlesztési Minisztérium, és a Nemzeti Fejlesztési Minisztérium is magának vélelmez azonos feladatokat. Nyilvánvaló, hogy, a vízügy egyes területein lévő felelősségi körök ilyen mérvű szétszabdálása komoly akadálya egy hatékony kormányzati koordinációnak. Hogyan válhat így a vízgazdálkodási politika valóban nemzeti jövőképünk meghatározó alkotóelemévé, ahogyan az a 2013 márciusában elkészült és vitára bocsátott „Nemzeti vízstratégia” dokumentumban megfogalmazásra került. Hogyan lesz Magyarországon egy „vízügyi brand”?

Kulcsszavak:

vízgazdálkodás; vízpolitika; stratégia; intézményrendszer.

Ligetvári, Krisztina:

THE OBSTACLES OF THE EFFICIENT WATER MANAGEMENT IN HUNGARY

Abstract:

The biggest obstacle to form a national level water politics in Hungary is the lack of existence of a uniform, professionally based water strategy approved by all relevant parties. The problem is that there are contradictions among the institutions, government itself in the field of water management. The Ministry of Defence, Ministry of Rural Development, Ministry of National Development presume themselves the same responsibilities and on the other hand the dissociation of the responsibilities in the field of the water management cannot result an efficient governmental coordination. How can the water politics become a dominant component of our national vision, as it was drawn in the “National Water Strategy” that was formed in March 2013 and sent for discussion thereafter. How can a “water brand” set up in Hungary?!

Key words:

water management, water politics, strategy, institutional system

Vízgazdálkodási szempontból Magyarország egyedülálló helyzetben van: jelentősek ugyan a hazai vízkészletek, ám igen sebezhetőek is, mivel vízfolyásaink vízkészleteinek több mint 90 százaléka a határon túlról érkezik. Az alvízi jellegből származó kitétségek nagy, tehát a felvízi országoktól vízkészlet tekintetében függő, elsősorban a vízhiányos időszakok esetén kiszolgáltatott helyzetben vagyunk.

A környezeti biztonság terén hazánkra, a vázolt földrajzi adottságainál fogva, fokozottan hatnak a Kárpát-medence szomszédos országaiban keletkező környezeti és civilizációs ártalmak, az árvizek mellett a vízszennyezés, valamint az esetleges katasztrófák. Az alvízi helyzet Magyarországot különösen érzékenyé teszi a kívülről érkező vízszennyezéssel szemben.

Több, határon átnyúló, felszín alatti víztesten is osztozunk más országokkal. Az ezekkel kapcsolatos mennyiségi és minőségi problémák megoldása csakis kétoldalú, illetve nemzetközi összehangolással valósítható meg.

A külföldről érkező vizekre épülő vízkészlet-gazdálkodás jelentős kockázattal jár. Magyarországon a relatív vízbőség ellenére tehát ki kellene alakítani a víz hatékony felhasználásának szabályozórendszerét és felügyeletét.

Magyarország Alaptörvényében is szerepel, hogy a „... *természeti erőforrások* (...), *különösen a vízkészlet* (...) *a nemzet közös örökségét képezik, amelynek védelme, fenntartása és a jövő nemzedékek számára való megőrzése az állam és mindenki kötelessége*”. A víz nemzeti vagyon, így tulajdonosa és kezelője a hatékony vízgazdálkodás érdekében az állam.

Miként felel meg az állam ennek a feladatának?

Kormányzati helyzetkép

Amint az az egyes miniszterek feladatait felsoroló Kormányrendeletből is jól kitűnik, az intézményrendszeren, kormányzaton belül kompetenciaviták vannak a vízügy területén.

A *Belügyminisztérium* (BM) felelős a vízügyi igazgatási szervek irányításáért.¹ A vizekkel kapcsolatos vízügyi igazgatási feladatokat a Belügyminisztérium irányítása alatt álló vízügyi igazgatási szervezetek, az Országos Vízügyi Főigazgatóság, 12 területi vízügyi igazgatósággal (VIZIG) látják el. Az OVF és VIZIG különleges üzemeltetési feladatai a vízkárok (árvíz, belvív, aszály, vízminőségi károk) elleni védekezés.

A *vidékfejlesztési miniszter* (VM) a kormány vízgazdálkodásért felelős tagja.² A VM felelősségi körébe tartozik a vízgazdálkodási feladatok szabályozása, irányítása és koordinálása. A vizekkel kapcsolatos állami hatósági feladatokat a Vidékfejlesztési Minisztérium irányítása alatt álló környezetvédelmi, természetvédelmi és vízügyi felügyelőségi rendszer, és az Országos Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Főfelügyelőség, a szakterületi háttér feladatokat pedig a Nemzeti Környezetügyi Intézet (továbbiakban: NEKI) látja el a 12 kirendeltsége segítségével. Országos szinten a NEKI, és vízgyűjtő területenként a NEKI kirendeltségei végzik az operatív szakterületi koordinációt.

A *Nemzeti Fejlesztési Minisztérium* felelős a vízi közműszolgáltatásért.³

A jogszabályok szinte folyamatos változásai, a jogbizonytalanság, a folyamatos átszervezések, egymással konkuráló állami szervezeteket hoztak létre. Azóta nincs egyezés a két tárca (BM és VM) között, mióta a Belügyminisztérium magához vonta a vízkár-elhárítási munkálatokat. Az informatika, a szoftver maradt a Vidékfejlesztési Minisztériumnál, az állomány (közmunkások) ment csak a belügyi tárcához. Így jelenleg két minisztérium irányítja a vízgazdálkodást. A vízstratégia, a tervek szerint, szeptemberben kerülne a kormány elé. Addig el kellene dönteni, hogy ki tartsa kézben a vízügyet, mert már most látható, hogy a kettős vezérlés nem működik. Továbbá számos kérdésben megállapodás szükséges, hogy mi a közérdek, mi az, amiért az állam felel, mi az, amiért az önkormányzat, illetve a terület magántulajdonosa.

Jól látható, hogy a jogszabályokban konkrétan nem lehatárolt feladat-átfedésekből számos kompetenciavita bontakozik ki a kormányzati szervek között,

---

¹ 212/2010. (VII. 1.) Korm. rendelet az egyes miniszterek, valamint a Miniszterelnökséget vezető államtitkár feladat- és hatásköréről, 40.§ (5b). CompLex Hatályos Jogszabályok gyűjteménye, 2013. IV. 30.

² uo. 95.§, 109.§

³ uo. 93/A§

ami egyrészt megnehezíti a napi munkamenetet, másrészt pedig egy hosszú távú közös érdekeken alapuló vízügyi stratégia lefektetése is nehézkessé válik. Így nehéz az érdekeltséget kialakítani, ami felesleges kihívásokat állít a végrehajtás elé a kormányzaton belüli harcok miatt, illetve a konkrét feladatokhoz nem lehet egyértelműen felelősöket és forrásokat rendelni, pedig ez minden stratégia alapja.

A jelenlegi állapot kialakulása hosszú, 1990 óta érvényesülő folyamatos intézményi leépítés eredménye. Az évenkénti átszervezések miatt a rendszer elveszítette stabilitását, egymással konkuráló állami szervezetek jöttek létre, az állami döntések szakmai megalapozottsága gyengült.

A tapasztalatok azt is mutatják, hogy a hazai vízgazdálkodásban a forráshiány miatt az állam kockázatvállalásra kényszerül, illetve eseménykövetővé válik (mindig az aktuális víz-problémát kezeli, nem tud preventív lenni, így a sok, vagy kevés víz okozta sokkhatást, nem tudja megelőzni). A megnövekedett feladatokra (európai uniós szabályozások) egyre kevesebb forrás áll rendelkezésre, és ezek a feladatok a fejlesztések kivételével kizárólag hazai támogatásból valósulhatnak meg, mivel európai uniós források üzemeltetésre nem használhatók.

A meglévő ivóvízkezelő, szennyvízelvezető és szennyvíztisztító létesítmények fenntartására nincs elegendő forrás, valamint a vízgyűjtő-gazdálkodási tervekben megfogalmazott intézkedési programok is forráshiánnyal küzdenek. Kezdeti lépésként a tisztázatlan jogkörök és feladatok rendszerét kellene felszámolni egy hatékony vízügyi kormányzás megteremtése érdekében, ami nemcsak hazai szempontból fontos, hanem nemzetközi kötelezettség tekintetében is. Az Európai Unió az ún. Víz Keretirányelv elfogadásával teljesen új alapokra helyezte vízügyi politikáját, és ez szinte kötelező pályát jelent a tagországok, így hazánk számára is, 2015-ig, illetve 2027-ig ugyanis kötelező elérni a vizek jó (ökológiai) állapotát.

Az integrált vízgazdálkodás megvalósítása a jövőbeni fő cél! Ehhez először is egy hatékony tárcaközi koordináló fórumra lenne szükség, az állami feladatok megfelelő szintű ellátása érdekében.

Az országos vízgazdálkodás szakmaiságát, továbbá az európai uniós irányelvek megvalósítását is veszélyezteti a jelen helyzet, és ebből következően, a megvalósításukra indított programok koordinációja sem megfelelő. Hiányzik a társadalmi, civil partnerekkel való hatékony együttműködés rendszere, a társadalmi párbeszéd, és az érdekegyeztetés is gyenge. Csak konkrét projektekkel lehet mind a szakmai szervezetek, mind a szélesebb társadalmi rétegek érdekeltségét kiépíteni.

Tudás-összekapcsolásra van szükség a vízzel foglalkozó valamennyi szakértő terület bevonásával, egy átfogó, országos szintű, a vízügy minden területét magában foglaló, egymásra épülő feladatokat tartalmazó hatékony koordináció és stratégia megalkotása érdekében. A vízügy területén nagyobb figyelmet kellene fordítani az oktatási rendszerre, erősíteni a kutatás-fejlesztést, azaz új alapokra helyezni a humánerőforrás-gazdálkodást, a megfelelő szintű szakmai utánpótlás érdekében.

Stratégiák, programok, tervek

Túl sok a különböző, közvetve és közvetlenül a vízhez kapcsolódó tervek száma, és ezekhez csatlakoznak még a területrendezési, településrendezési tervek is.

A tervek összhangja, koherenciája gyenge lábakon áll, területegységei sokszor nem fedik egymást, fogalmi rendszerük, adatbázisaik számos esetben eltérőek, jogi hatályuk bizonytalan, érvényesítésük mechanizmusai kialakulatlanok, a tervek közötti összhang megteremtéséhez pedig jelenleg nem állnak rendelkezésre

az informatikai és intézményi feltételek. A terület-, és településfejlesztési tervezés rendszere átalakult, önálló szakterületté vált, és elszakadt a szakágazatok tervezési rendszereitől.

Az egymással összefüggésben lévő tervfajták elkészítését, felülvizsgálatuk idejét egy időpontra célszerű időzíteni.

A vízgazdálkodás tervezési rendszerének legsúlyosabb problémája, hogy hiányzik a hazai vízgazdálkodás stratégiája, pedig nagy hagyományokra, jelentős múltbeli eredményekre támaszkodhatna.

Jelentősebb országos stratégiák, programok, tervek

- *Magyarország 2013. évi Nemzeti Reform Programja*
A mezőgazdasági termelés területén kitermelt termálvíz energiahasznosítási lehetőségét fogalmazza meg intézkedési célkitűzésként a zöldgazdaság-fejlesztés érdekében.
- *Új Széchenyi Terv*
Az Új Széchenyi Terv (ÚSZT) hét programjának szinte mindegyike valamilyen formában támaszkodik a vízgazdálkodásra. Kiemelt szerepe lehet a „zöldgazdaságnak”, a munkahelyteremtés, az innováció területén, amennyiben az intézményrendszer kellően felkészült arra, hogy az ország ezekkel a lehetőségekkel egy hatékony tervezés-forráselosztás segítségével minél hatékonyabban élhessen.
- *Nemzeti Vízstratégia (konzultációs vitaanyag)*
A stratégia megalkotásának célja, a vizek mennyiségi és minőségi védelmének, a vízhasználatok (ivóvízellátás, az ipari és öntözési célú vízkivételek, ökológiai vízigények) szükségleteinek, a vizek többletéből vagy hiányából eredő káros hatások csökkentésének, megelőzésének biztosítása. Javaslatokat tartalmaz az állami és önkormányzati, valamint a kormányzaton belüli feladatellátás módosítására, és a finanszírozási feltételek javítására.
- *Aszálystratégia (vitaanyag)*
A vitaanyag legtöbbit emlegetett, és ma különösen aktuális fogalma a vízvisszatartás, melynek lényege, hogy elsősorban arra célszerű törekedni, hogy az esetenként túl nagy mennyiségű vízből a szükséges mennyiséget az országban tudjuk tartani. Ezeket a vízkészleteket később, a vízhiányos időszakokban lehetne hasznosítani. Jelenleg pusztán csak arra törekednek a szakemberek, hogy az árvíz gátak között vonuljon le a folyókon, a belvizet pedig minél hamarabb levezessék a földekről. A vizek megtartása, visszatartása, egyes esetekben tározása hihetetlenül nehezen válik napjainkban Magyarországon elfogadott, elsősorban agrár, továbbá vízügyi műszaki beavatkozássá.
- *Nemzeti Vidékstratégia*
A vízgazdálkodás főbb feladatait az alábbiakban fogalmazza meg: vízkészlet és vízminőség védelmi program, területi vízgazdálkodási program, ivóvízminőség-javító program, szennyvíz program, települési csapadékvíz-gazdálkodási program, ár,- és belvizek kezelése.
- *Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia 2008–2025 (NÉS)*
A NÉS tudományos megalapozását a VAHAVA (VÁltozás – HATás – VÁlaszok) nevű kutatási projekt adja, amely a globális klímaváltozás hazai hatásait vizsgálja, illetve keresi az arra adandó válaszokat. A csapadék utánpótlást, a felszíni és felszín alatti vizek helyzetét tartja a legkritikusabb területeknek. Az éghajlatváltozás felgyorsult üteme a társadalom minden

rétegét érinti, és kihat többek között a gazdaságra, a közlekedésre, a mezőgazdaságra, a természetes ökoszisztémára, az erdőállományra, az egészségügyre, a vízügyre, az épített környezetre.

- **Magyarország Nemzeti Biztonsági Stratégiája**

A 2012. február 21-én hatályba lépett új stratégiában első alkalommal szerepelnek a Magyarországot érintő biztonsági kihívások, fenyegetések között a vízzel kapcsolatos problémák (33. pont). Ez már egyfajta szemléletváltást mutat magával a problémával szemben, azonban nem fogalmaz meg iránymutatást, és az éghajlatváltozás biztonságpolitikára gyakorolt hatása sem kap kellő súlyt.

- **Magyarország Nemzeti Katonai Stratégiája**

A stratégia megemlíti a vizet, mint biztonsági problémát. Ez előrelépés a megelőző, 2009-es változathoz képest. A felülvizsgált Katonai Stratégiában ez a kérdéskör azonban még mindig nem jelent meg kellő súllyal, a konkrét katonai, biztonsági intézkedéseket e dokumentumban sem fejtették ki az egyes biztonsági kockázatok, veszélyek esetleges bekövetkezésének esetére.

- **EU Duna Régió Stratégia**

A magyar elnökség alatt került elfogadásra a Stratéga. Két stratégiai fejezet (4-5.) végrehajtása jelent komoly vízgazdálkodási feladatot Magyarországnak számára, mivel ezek magyar társvezetés mellett valósulnak meg:

- a vizek minőségének helyreállítása, védelme Szlovákiával;
- környezeti kockázatok kezelése Romániával.

E fejezetek kidolgozásának magyar társvezetése lehetőséget adhat Magyarországnak számára a vízgyűjtő szemlélet mintaértékű megvalósítására, ami kiszolgáltatottságunk csökkentéséhez is eredményesen hozzájárulhat.

- **Nemzeti Környezetvédelmi Program (2009–2014)**

Az ivóvízben található egészségre ártalmas anyagok további csökkentése, az ivóvíztermelés-, és elosztás biztonsági hiányosságainak felszámolása, a lakosság számára az egészséges ivóvízhez való hozzáférés egyenlő esélyű biztosítása a Programban megfogalmazott egyik legfőbb feladat a vízügy területén, illetve a természetes és mesterséges fürdővizekkel kapcsolatos egészségügyi kockázatok csökkentése. Fenti célok elérése tekintetében már pozitív példát tud hazánk felmutatni, a Honvédelmi Minisztérium felügyelete alatt kifejlesztettek egy víztisztítót, arzénmentesítő berendezést, amelynek segítségével az európai uniós követelményeknek nem megfelelő vízminőségű településeken (Alföld közel 200 települése) látják el egészséges ivóvízzel a lakosságot.

- **Vízgyűjtő-gazdálkodási Tervek (VGT)**

Magyarország elsődleges célkitűzése a felszíni- és felszín alatti vizei minőségi és mennyiségi „jó állapotának” fokozatos elérése a következő két vízgyűjtő-gazdálkodási tervezési ciklusban (2015 és 2027), majd a velük való hosszú távú és fenntartható gazdálkodás megteremtése. A VGT tartalmazza a vízgazdálkodás feladatainak jelentős részét: értékeli a víztestek állapotát, kijelöli az elérendő környezeti célkitűzéseket, tartalmazza a célkitűzések eléréséhez szükséges intézkedési programokat a fenntartható vízhasználatok elérése érdekében.

- **MTA vízgazdálkodási stratégiai dokumentuma (Magyarország vízgazdálkodása: helyzetkép és stratégiai feladatok)**

Részletesen foglalkozik azzal a politikai, gazdasági, jogi és tervezési keretrendszerrel, amelyben a társadalomnak a vízzel kapcsolatos jelenlegi és jövőbeli ügyeit kezelni és megoldani szükséges.

A tudat- és szemléletformálás fontossága

A kormányzat részéről kívánatos, hogy hatékonyan részt vállaljon a lakossági szemléletformálásban, hogy az emberek számára tudatosuljon a víz valódi értéke. Amíg az emberek nem tulajdonítanak értéket az olyan alapvető emberi életfeltételeknek, mint amilyen az egészséges ivóvízhez jutás, hanem magától értetődőnek tekintik azt, nem is változtatnak szokásaikon és életmódjukon. Csak a tudomány, a döntéshozók és a civil társadalom összefogásával érhető el siker ezen a területen.

Léteznek már hasznos kezdeményezések (például a Tudatos Vízfelhasználó Kampány öt regionális víziközmű-szolgáltató összefogásával), de még több és nagyobb volumenű. tudat- és szemléletformáló kampányra van szükség

Következtetések

Az éghajlatváltozás felerősíti vízkészlet-gazdálkodásunk érzékeny pontjait, az előrejelzések szerint, a jövőben a területi és az időbeli szélsőségek fokozódnak, ez csökkentheti a hasznosítható készleteket, és növelheti a külföldről érkező vizek mennyiségével szembeni kiszolgáltatottságunkat, holott a külföldről érkező vizekre épülő vízkészlet-gazdálkodás már most is számos kockázatot rejt magában. Mindezt figyelembe véve különösen fontos egy egységes, hatékony vízügyi politika és intézményrendszer kialakítása.

A jó vízpolitikai irányításhoz szükséges a nemzetközi együttműködés, a határon átnyúló vízgyűjtő-gazdálkodás, elsősorban pedig integrált intézményi stratégiák a szakpolitikai tervezésben és végrehajtásban, valamint társadalmi részvétel a vízre irányuló intézkedések kialakításában. Ehhez kapacitásfejlesztés, az oktatás és kutatás támogatása, valamint jól kidolgozott monitoring és értékelés szükséges. Mindezeket számos kormányzati, szakmai stratégiában vizionáljuk, gyakorlati megvalósulásuk azonban még messze van az elméletben már oly kiválóan megfogalmazottaktól.

Egy országos szintű átfogó, a vízügy minden területét magában foglaló, hatékonyan egymásra épülő feladatokat tartalmazó stratégia megvalósításához elsősorban a fent részletesen is bemutatott kormányzati szintű kompetencia harc megszüntetésére, a társadalmi, civil partnerek bevonására, érdekeltté tételére van szükség. Így lehetne megteremteni az újabb és újabb vízhasznosítási lehetőségek feltételeit egy hatékony intézményi szinten, melyhez tudás-összekapcsolásra van szükség a vízzel foglalkozó valamennyi szakértő terület bevonásával.

Ezután következhet a lehetőségeinkhez, rendelkezésre álló anyagi forrásainkhoz igazított minden érdekelt fél által támogatott programok, projektek kidolgozása.

FELHASZNÁLT IRODALOM

96/2009. (XII. 9.) OGY határozat a 2009–2014 közötti időszakra szóló Nemzeti Környezetvédelmi Programról. Forrás:

http://ftvktvf.zoldhatosag.hu/files/nkp/2009-2014_NKP_hatarozat.pdf (letöltés ideje: 2013. 05. 03.)

212/2010. (VII. 1.) Korm. rendelet az egyes miniszterek, valamint a Miniszterelnökséget vezető államtitkár feladat- és hatásköréről. CompLex Hatályos Jogszabályok gyűjteménye, 2013. IV. 30. Forrás: http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A1000212.KOR (letöltés ideje: 2013.04.30.)

A magyar EU-elnökség prioritásai. Forrás: http://www.kulugyminiszterium.hu/kum/hu/bal/eu/2011_eu_elnokseg/prioritasok (letöltés ideje: 2012. 09. 04.)

Bozó László (szerk.): Köztisztviselési Stratégiai Programok. Környezeti jövőkép – Környezet- és klímabiztonság. MTA, Budapest, 2010.

EU Duna Régió Stratégia. Forrás: <http://dunaregiostrategia.kormany.hu> (letöltés ideje: 2013. 06. 10.)

EU Víz Keretirányelv – Directive 2000/60/EC of the European Parliament and of the council of 23 October 2000 establishing a framework for Community action in the field of water policy – EU Water Framework Directive (Az Európai Parlament és a Tanács 2000/60/EK Irányelve 2000. október 23-i a vízpolitika terén a közösségi fellépés kereteinek meghatározásáról), EUR-Lex 32000L0060

Forrás: <http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32000L0060:EN:NOT> (letöltés ideje: 2012. 09. 06.)

Ligetvári Krisztina: Magyarország vízbiztonsági problémái a világ- és európai uniós tendenciák tükrében, Hadtudomány 2013/1. elektronikus szám

Forrás: http://www.mhtt.eu/hadtudomany/2013_e.html (letöltés ideje: 2013. 09. 02.)

Magyarország 2013. évi Nemzeti Reform Programja. 2013. április.

Forrás: http://ec.europa.eu/europe2020/pdf/nd/nrp2013_hungary_hu.pdf (letöltés ideje: 2013. 06. 07.)

Magyarország Nemzeti Biztonsági Stratégiája.

Forrás: http://www.kormany.hu/download/f/49/70000/1035_2012_korm_hatarozat.pdf (letöltés ideje: 2012. szeptember 07.)

Magyarország Nemzeti Katonai Stratégiája.

Forrás: http://www.kormany.hu/download/d/05/c0000/2012_1220_NKS.PDF (letöltés ideje: 2013. január 19.)

Magyarország Vízyűjtő-gazdálkodási Terve. (közreadja: Vízügyi és Környezetvédelmi Központi Igazgatóság, 2010. április) Forrás: <http://www.vizeink.hu/?module=ovgt100505> (letöltés ideje: 2013. 05. 03.)

Nemzeti Aszálystratégia, Konzultációs anyag az aszály kezelésének hosszú távú koncepciójáról, 2012. június 25.

Forrás: <http://www.kormany.hu/hu/vidékfejlesztési-miniszterium/kornyezetugyert-felelos-allamtitkarsag/hirek/elkeszult-a-nemzeti-aszalystrategia-vitaanyaga> (letöltés ideje: 2013. 06. 10.)

Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia (NÉS) 2008–2025

Forrás: http://www.kormany.hu/download/9/67/10000/N%C3%89S_2008-2025.pdf (letöltés ideje: 2013. 06. 10.)

Nemzeti Környezetvédelmi Program (2009–2014)

Forrás: http://ftvktvf.zoldhatosag.hu/files/nkp/2009-2014_NKP_hatarozat.pdf (letöltés ideje: 2013. 06. 10.)

Nemzeti vízstratégia a vízgazdálkodásról, öntözésről és aszálykezelésről. (A jövő vízügyi, öntözésfejlesztési és aszály kezelési politikáját megalapozó, a fenntarthatóságot biztosító konzultációs vitaanyag), Vidékfejlesztési Minisztérium, Környezetügyekért Felelős Államtitkárságának Vízügyért Felelős Helyettes Államtitkársága, 2013. március

Nemzeti Vidékstratégia 2012–2020. Vidékfejlesztési Minisztérium

Forrás: <http://videkstrategia.kormany.hu> (letöltés ideje: 2013. 05. 03.)

Somlyódy, L. szerk.: A hazai vízgazdálkodás stratégiai kérdései. Budapest, 2002. Magyar Tudományos Akadémia

Somlyódy László (szerk.): Köztisztületi Stratégiai Programok: Magyarország vízgazdálkodása: Helyzetkép és stratégiai feladatok. Budapest, 2011. Magyar Tudományos Akadémia

Új Széchenyi Terv

Forrás: http://www.nfu.hu/uj_szechenyi_terv (letöltés ideje: 2013. 05. 03.)

Tudatos Vízfelhasználó kampány. Az öt regionális víziközmű-szolgáltató összefog a lakossággal. Forrás: <http://www.avizertek.hu> (letöltés ideje: 2013. 06. 09.)

A Vásárhelyi-terv és továbbfejlesztése. Belügyminisztérium, Vízügyi Főigazgatóság, vízügyi honlapja. Forrás:

<http://www.vizugy.hu/index.php?module=content&programelemid=68>

(letöltés ideje: 2013. 05. 03.)

Vízisztító konténert adott át a Magyar Honvédség. Honvédelmi Minisztérium, 2013. február 19.

Forrás: <http://www.kormany.hu/hu/honvedelmi-miniszterium/hirek/vizisztito-kontenert-adott-at-a-magyar-honvedseg> (letöltés ideje: 2013. 09. 02.)